

आश्विनीध्रुवक्षितिरिति प्रतिमन्त्रम् । पञ्चकण्डिकाभिराश्विनीसंज्ञा इष्टका रेतःसि-
ग्वेलायामुपदधाति प्रतीष्टकं नित्येऽइति सूत्रार्थः ॥ पञ्चाश्विनीदेवत्याः प्रथमा
विराट् चतस्रस्त्रिष्टुभो यजुरन्ताः । अश्विनाध्वर्यू इत्यादि यजुः । आदित्यास्वार्षी
त्रिष्टुबेकाधिका पादानियमात् । हे इष्टके यतस्त्वं ध्रुवा स्थिरासि अतो ध्रुवं स्थिरं
योनिं स्थानं रेतःसिग्वेलालक्षणमासीद् अधितिष्ठ । कीदृशं साधुया साधुं श्रेष्ठं
सुपां सुलुगित्यमो यादेशः । कीदृशी त्वं ध्रुवक्षितिः ध्रुवा स्थिरा क्षितिर्निवासो
यस्याः सा । ध्रुवा अचला योनिः कारणं यस्याः सा । तथा उख्यस्याग्नेः (२.) प्रथ-
ममाद्यं केतुं स्थानं प्रथमचितित्रपं जुषाणा सेवमाना अथ वाऽअग्निरुख्यस्तस्यैष
प्रथमः केतुर्यत्प्रथमा चितिस्तां जुषाणेति [ट. २. १. ४.] श्रुतेः ॥ इतः परं यजुः किं
च अश्विना देवानामध्वर्यू इह रेतःसिग्वेलायां हे इष्टके त्वा त्वां सादयतामुपध-
त्ताम् । केचिदिदं यजुश्चतुर्थपादेन परिकल्प्य त्रिष्टुभं वदन्ति ॥ १ ॥

a. कुलायिनी धृतवती पुरंधिः स्योने सीद् सद्ने पृथिव्याः ।

अभि त्वा रुद्रा वसवो गृणत्विमा ब्रह्म पीपिहि सौभगाय ॥

b. अश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा ॥ २ ॥

हे इष्टके पृथिव्याः सद्ने प्रथमचितित्रपे स्थाने स्योने सुखत्रपे त्वं सीद् तिष्ठ
पृथिवी वै प्रथमा चितिस्तस्यै शिवे स्योने सीद् सदनऽइति [ट. २. १. ५.] श्रुतेः ।
कीदृशी त्वं कुलायिनी कुलायो नीडमस्त्रियाम् कुलायो नीडं गृहमस्या अस्तीति
गृहाकारा । रेतःसिग्वेलायामिष्टकोपचिता सा गृहाकारा भवति कुलायमिव वै
द्वितीया चितिरिति [ट. २. १. ५.] श्रुतेः अत्र सादृश्यार्थं इति । तथा धृतवती हो-
षमाणाज्ययुता वसोर्धारा ह्यत्र होष्यन्ते । पुरंधिः पुरं बद्ध इष्टकाज्ञातं दधातीति
पुरं बद्धा धीयते स्थाप्यतऽइति वा । किं च रुद्रा वसवश्चोपलक्षणं सर्वे देवाः
त्वा त्वामभिगृणन्तु स्तुवन्तु । किं च सौभगाय ऐश्वर्याय इमा इमानि ब्रह्म ब्रह्मा-
णि मन्त्रान्पीपिहि आप्यायस्व मन्त्रान्प्राप्नुहि अस्मन्मन्त्रोपहिता सौभाग्याय भवे-
ति भावः । इमेति सुप आकारः । ब्रह्मेति सुपो लोपः । पि गतौ तुदादिः ब-
हुलं इन्दसीति [पा० २. ४. ७६.] शपः श्लुः श्लाविति [पा० ६. १. १०.] द्वित्वं तुजा-